

kratší než koruna. Bobule kulovité až elipsoidní, červené, s asi 4 mm dl. semeny. VI–VIII. Ff.

$2n = 18$ (extra fines)

Původem ze Středozeří. Zřídka pěstován v sadech a parcích. Vyžaduje chráněná místa, za nepříznivých zimních podmínek vymrzá.

Poznámka: Kromě toho se z podrodu *Lonicera* pěstuje zřídka *Lonicera etrusca* SANTI ze Středozeří, nápadná velkými až 4,5 cm dl. a žlutavě bělavými květy. – Mapy: MEUSEL et al. 1992:432.

2. *Symphoricarpos* DUH. – pámelník

Symphoricarpos DUHAMEL Traité des Arbres 2:295, 1755. – Syn.: *Vaccinium* L. Sp. Pl. 350, 1753 p. p. – *Symphoria* PERS. Syn. 1: 214, 1805.

Lit.: BLAKE S. F. (1914): The earliest name of the snowberry. *Rhodora* 16:117–119. – RAUH W. (1937–39): Über die Verzweigung ausläuferbildender Sträucher mit besonderer Berücksichtigung ihrer Beziehungen in den Stauden. *Hercynia* 1:187–231. – JONES G. N. (1940): A monograph of the genus *Symphoricarpos*. *J. Arnold Arbor.* 21:201–252. – GUSEV J. D. (1962): Snežnojagodník – *Symphoricarpos* Duhamel. In: SOKOLOV S. J. [red.], Derevja i kustarniki SSSR 6:194–204. Moskva et Leningrad. – GILBERT O. L. (1995): *Symphoricarpos albus* (L.) S. F. Blake (*S. rivularis* Suksd., *S. ramosus* Michaux). *J. Ecol.* 83:159–166. – KOTLABA F. (1995): Znáte ozdobný keř pámelník červenoplodý? *Živa* 43:108.

Opadavé, bohatě větvené keře. Listy vstřícné, jednoduché, celistvé až mělce laločnaté, krátce řapíkaté, bez palistů. Květy malé, oboupohlavné, (4–)5četné, v koncových zdánlivých, krátkých, hustých hroznech nebo úžlabních svazečcích. Kalich malý, trubka kališní velmi krátká s krátkými cípy; koruna zpravidla zvonkovitá, růžová až bílá, trubka korunní ± stejně dlouhá jako korunní cípy nebo o málo delší; semeník spodní, 4pouzdrý, 2 proti sobě stojící pouzdra s 1 vajíčkem, zbývající s více sterilními vajíčky, čnělka krátká s kulovitou, zpravidla dvoulaločnou bliznou. Plod dvousemenná, dužnatá, kulovitá až vejcovitá bobule, nejčastěji bílá až růžová, vzácněji červená až nafialovělá s elipsoidními, ± zploštělými semeny. – Asi 14–18 druhů rozšířených v Severní Americe, 1 druh ve stř. Číně. – Entomogam.

- 1a Plody červené až nafialovělé, vzácně bílé, čnělka chlupatá 2. *S. orbicularis*
b Plody bílé až slabě narůžovělé, čnělka lysá 2
2a Letorosty a listy lysé, tyčinky z koruny nevyčnívají, bobule zůstávají dlouho bílé 1. *S. albus*
b Letorosty a listy chlupaté, tyčinky z koruny vyčnívají, bobule brzy hnědnou ... 3. *S. occidentalis*

1. *Symphoricarpos albus* (L.) BLAKE – pámelník bílý

Symphoricarpos albus (LINNAEUS) BLAKE *Rhodora* 16:118, 1914. – Syn.: *Vaccinium album* L. Sp. Pl. 350, 1753. – *Symphoricarpos racemosus* MICHX Fl. Bor. Amer. 1:107, 1803. – *Symphoria racemosa* (MICHX) PURSH Fl. Amer. Sept. 1:162, 1914. – *Symphoricarpos rivularis* SUKSDORF *Werdenda* 1:41, 1927.

Exsikáty: Extra fines: BAENITZ Herb. Dendr., no 1341.

Keř 30–250 cm vys., bohatě větvený s podzemními kořenujícími výběžky. Mladé větve tenké, lysé, hnědé, starší s šedavou borkou rozpadající se v tenké bělavé pásy. Pupeny vejcovité s vejčitými, špičatými, brvitými šupinami. Čepel listů vejčitá, vejčitě podlouhlá až okrouhlá, (1,5–)2,0–8,0 cm dl., (0,5–)1,0–4,0(–5,0) cm šir., na bázi šir. klínovitá, na vrcholu špičatá až tupě špičatá, celistvá nebo do různé hloubky laločnatá (především na dlouhých větvích), celokrajná, na obou stranách lysá, tuhá, na svrchní straně tmavozelená, na spodní straně světleji zelená až šedozelená, na okraji

Kříženci

1 × 3. *Lonicera xylosteum* × *nigra* = *Lonicera* × *helvetica* BRÜGGER Fl. Poschiavionstales 8, 1859.

Listy eliptické až podlouhle vejčité, na spodní straně chlupaté, květy připomínají spíše *L. xylosteum*, stopky květenství asi 15 mm dl., bobule černavé nebo červené. V literatuře uváděn z několika míst v ČR, ale zatím nepotvrzen; snad častější v Karpatech mimo naše území.

často drobně bradavčitá; řapík krátký, 2–7 mm dl., lysý nebo krátce brvitý. Květenství husté, krátké, zdánlivé hrozny nebo chudokvěté svazečky, koncové nebo úžlabní, především však na koncích postranních větví; listeny trojúhelníkovitě kopinaté až vejčité, dl. zašpičatělé, 2–3 mm dl., ± kožovité, brvitě; listence trojúhelníkovitě vejčité, 1,0–1,5 mm dl., špičaté, brvitě. Květy malé, velmi krátce stopkaté, bělavé, slabě narůžovělé až načervenalé; kalich miskovitý, lysý, s krátkými, asi 1 mm dl. šir. trojúhelníkovitými, vytrvalými cípy; koruna nejčastěji zvonkovitá, 5–7 mm dl., 5–6 mm v průměru, s korunními cípy vejčitými, ± stejně dlouhými jako uvnitř a zejména při ústí hustě chlupatá korunní trubka; tyčinky kratší nebo ± tak dlouhé jako koruna; semeník i čnělka lysé. Bobule kulovité až vejcovité, 7–12(–15) mm vel., bílé až slabě narůžovělé, houbovitě dužnaté, dvousemenné. Semena vejcovitá až elipsoidní, ± zploštělá, 2–5 mm dl., 2,0–3,0(–3,5) mm šir., bílá. VI–VIII. Ff.

$2n = 72$, vz. 36 a 54 (extra fines)

Variabilita: Na našem území se pěstuje a zplaňuje pouze var. *laevigata* (FERNALD) BLAKE, vyznačující se lými větvemi a listy. Proměnlivost se projevuje především ve velikosti a laločnatosti listů. Není však vyloučeno, že se v parcích nebo sadech může vyskytnout i typová varieta s větvemi a listy roztr. chlupatými až chlupatými, která se od var. *laevigata* odlišuje i poněkud kratšími řapíky a menšími plody.

Ekologie a rozšíření v ČR: Pámelník je u nás běžně pěstován v parcích a sadech a vysazován podél komunikací, mnohdy i v lesích, lomech apod. Kromě toho často zplaňuje v údolích řek a potoků, na křovinatých stráních, v okolí obcí apod. a někdy vytváří i rozsáhlé kolonie vznikající rozrůstáním podzemních výběžků. Těžiště výskytu je v termofytiku a nižších polohách mezofytika. Ve vyšších polohách není již tak hojný (max.: Krkonoše, Obří důl, 850 m).

Celkové rozšíření: Původem ze z. části Severní Ameriky (od Aljašky po Kalifornii). Pěstováním se druhotně rozšířil do mnoha zemí celého světa. – Mapy: GUSEV 1962:202; HUL-TÉN FA 1968:842.

Význam: Důležitá okrasná dřevina pěstovaná běžně v parcích a sadech, na sídlištech, při komunikacích apod. Obzvláště vhodná pro skupinovou výsadbu (zejména živé ploty) a také jako zakrývací dřevina. Pámelník má minimální nároky na pěstování a dobře snáší i zastíněná místa. V celém státě velmi oblíbená dřevina pro svůj rychlý růst a ozdobné bílé plody, které vydrží na keřích dlouho do zimy.

2. *Symphoricarpos orbiculatus* MOENCH – pámelník červenoplodý Tab. 114/4

Symphoricarpos orbiculatus MOENCH Meth. Pl. 503, 1794. – Syn.: *Lonicera symphoricarpos* L. Sp. Pl. 175, 1753. – *Symphoricarpos vulgaris* MICHX Fl. Bor.-Amer. 1:106, 1803.

Keř 0,5–2,0 m vys., s nadzemními výběžky. Větve v mládí světle hnědé, skořicově hnědé až načervenalé, později šedavé, chlupaté. Čepel listů vejčitá, šir. vejčitá až okrouhlá, 1,5–3,5(–6,0) cm dl., 3–4 cm šir., na vrcholu špičatá až tupá, na bázi slabě zaokrouhlená, celokrajná, nepravidelně mělce laločnatá, často na okrajích zvlněná, na svrchní straně tmavě zelená, lysá až olýsalá, na spodní straně světle zelená až šedozelená, chlupatá s vyniklými žilkami, na podzim často červenající; řapík 2–4 mm dl. Květy v hustých, krátkých hroznovitých květenstvích. Koruna šir. zvonkovitá, 3–4 mm dl., zelenavě růžová až žlutavě bílá, s korunními cípy ± stejně dlouhými nebo kratšími než

uvnitř chlupatá korunní trubka; tyčinky delší nebo ± stejně dlouhé jako koruna; čnělka hustě chlupatá. Bobule kulovité až elipsoidní, 4–7 mm dl. a 4–5 mm šir., nachově červené až nafialovělé, dlouho vytrvající. Semena vejcovitá, zploštělá, 2,5–3,5 mm dl. a asi 2 mm šir. VI–VII. Ff.

$2n = 18$ (extra fines)

Původem ze Severní Ameriky (od New Yorku po Floridu, na západ po Texas, Colorado a Jižní Dakotu – mapy: GUSEV 1962:202). Pěstován v parcích a sadech pro svůj pěkný vzrůst a zejména pro barevné, dlouhovytrvající plody. Vzácně se pěstuje cv. *Leucocarpos* s bílými plody, který se liší od ostatních druhů především hustě chlupatou čnělkou a od *Symphoricarpos albus* var. *albus* chlupatými listy. V Čechách pěstován po roce 1865, poprvé Hluboká. Roste např. v parcích Chudenice, Praha, Hluboká, Hrádek u Nechanic, Nové Město na Moravě, Hošťálková, Skalička, Veselíčko, Kelč, Lipník nad Bečvou, Šilheřovice, Lednice, Jevišovice.

3. *Symphoricarpos occidentalis* HOOK. – pámelník západní

Symphoricarpos occidentalis HOOKER Fl. Bor. Amer. 1:285, 1883.

Keř 1,0–1,5 m vys. Větve v mládí tenké, žlutavě hnědé, červenavé až skořicově hnědé, řídké chlupaté, později šedavé. Čepel listů vejčitá až šir. vejčitá, 2–7(–10) cm dl., 1,5–7,0 cm šir., na vrcholu tupá až špičatá, na bázi šir. klínovitá až slabě zaokrouhlená, celistvá nebo mělce nepravidelně laločnatá, celokrajná, na okraji někdy jemně zvlněná, na svrchní straně tmavě zelená, lysá až roztr. chlupatá, na spodní straně sivá, chlupatá, zejména podél žilek, tuhá až slabě kožovitá, řapík 4–10 mm dl. Květy v hustých, krátkých úžlabních i koncových (1,0–2,5 cm dl.), mnohdy krátce stopkatých květenstvích. Koruna krátce zvonkovitá (4–) 5–6 mm dl., světle růžová, cípy korunní zpravidla kratší než uvnitř hustě chlupatá korunní trubka; tyčinky zpravidla o málo delší než koruna; čnělka lysá. Bobule ± kulovité, 6–8(–10) mm vel., zelenavě bílé. Semena vejcovitá až elipsoidní, ca 3,5 mm dl., 2,0–2,5 mm šir. VI–VII. Ff.

Původem ze Severní Ameriky (od Michiganu a Britské Kolumbie na jih až po Illinois, Kansas a Nové Mexiko – mapy: GUSEV 1962: 202). Pěstován zřídka v parcích.

Tab. 114: 1 *Linnaea borealis*, 1a – list, 1b – kalich s pestíkem. – 2 *Dipelta floribunda*, kvetoucí větvíčka. – 3 *Kolkwitzia amabilis*, 3a – větvíčka s plody. – 4 *Symphoricarpos orbiculatus*, kvetoucí větvíčka, 4a – list z neplodné větve, 4b – květ, 4c – plodenství.

